

RISTO LEHTONEN SUOMEN KRISTILLISEN YLIOPIPPILASLIITON
PÄÄSIHTEERINÄ

Chufu

Jaakko Harjuvaara

Risto Rafael Fransiscus L e h t o n e n syntyi 14. päivänä elokuuta 1926 arkkipiispa Aleksii Lehtosen poikana. Ylioppilaaksi tultuaan hän aloitti opinnot Turun Yliopistossa pääaineenaan kemia ja valmistui filosofian kandidaatiksi syksyllä 1952. Lukuvuoden 1951-52 hän oli Paraisten suomalaisessa keskikoulussa matematiikan, fysiikan, kemian, uskonnon, englannin ja laulun opettajana. Opintojensa ohella hän osallistui ylioppilaselämään sekä osakuntien ja tiedekuntajärjestöjen että Suomen Kristillisen Ylioppilasliiton puitteissa. Hän oli mm. Hämäläisosakunnan Soittajien jäsen vuosina 1944-45, Ylioppilaskunnan Soittajien jäsen ja nuotistonhoitaja vuosina 1945-46, Turun Yliopiston Kemistien jäsen vuodesta 1947 alkaen, Turun Ylioppilaiden Kristillisen Yhdistyksen johtokunnan jäsen vuosina 1947-49 ja sihteeri vuosina 1948-49. Tämän lisäksi hän osallistui vuodesta 1950 alkaen Turun tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyöhön pyhäkoulunopettajana ja kerhopoikien leirijohtajana. Vuodesta 1952 lähtien hän toimi Suomen Kristillisen Ylioppilasliiton Länsi-Suomen koululaissihteerinä asuen Turussa. Syksyllä 1955 hänet valittiin SKY:n pääsihteeriksi, jossa tehtävässä hän toimi helmikuun loppuun 1963. Teologian kandidaatin tutkinnon Risto Lehtonen suoritti 20.2.1963. Maaliskuun alusta 1963 hänet kutsuttiin WSCF:n (World Student Christian Federation) palvelukseen Pohjois-Amerikkaan.

SKY:n pääsihteeri, fil.kand., past. Taimo Iisalo pyysi eroa pääsihteerin virasta syksyllä 1955, jolloin virka julistettiin haettavaksi. Hakijoita oli kolme, SKY:n ylioppilas-

pastori Kauko S a l m e n k a l l i o, maisteri Risto L e h-
t o n e n ja SKY:n entinen koululaissihteeri metsänhoitaja
Olli A u t e r i n e n. Hallituksen keskuudessa suoritettiin
koeäänestys, jonka tulokset muodostuivat seuraaviksi:

	I sija	II sija	III sija
Auterinen	3	3	-
Lehtonen	2	3	1
Salmenkallio	1	-	5

Puheenjohtaja teol.tri Mikko Juva selosti liittokokoukselle
24.9.1955 hallituksessa käydyin keskustelun ja äänestyksen tu-
lokset. Tämän jälkeen suoritettussa äänestyksessä sai Risto
Lehtonen 6 ääntä ja Olli Auterinen 5 ääntä.

Vastavalittua pääsihteeriä odottivat monet vaikeat teh-
tävät. SKY:n taloudellinen tilanne oli niin heikko, että vuo-
den 1954 budjetin yhteydessä oli mainittu, että vuoden 1956
alusta on joko sihteerien määrää vähennettävä tai sitten on
saatava uusia tulolähteitä. Pääsihteerin kannettavaksi lanke-
sikin näin ollen raskas taloudellinen vastuu. Vuoden 1957 alusta lu-
kien hän joutui pääsihteerin tehtävien lisäksi hoitamaan ul-
koasiainsihteerin tehtävät, jotka liiton entinen naissihteeri
Inga-Brita Castrén jätti. Tämän tehtävän hoidon kannalta oli
eduksi, että Risto Lehtonen oli jo koululaissihteeriaikanaan
osallistunut moniin ulkomaisiin kokouksiin ja näin perehtynyt
asioihin. Mm. vuonna 1954 WSCF oli kutsunut hänet Mainaussa
pidetyn johtajakokouksen johtajaksi. Kesällä 1955 hän oli
myös osallistunut WSCF:n European Council'iin ja koululais-
työn kokoukseen. Edelleen hänen tehtäväkseen tuli luoda
SKY:n linja ja tie eteenpäin. 1950-luvun alkupuolella oli
vielä monissa asioissa voitu nojautua sodan jälkeisen nousu-
kauden ratkaisuihin, mutta nyt tuli eteen uusia asioita, joi-

hin SKY:n oli otettava selvä kanta ja selvitettävä oma tehtävänsä niiden suhteen. Tällaisia asioita olivat mm. ekumenian kehitys, lisääntynyt opiskelijamäärä ja muuttunut ylioppilasmaailma. Epäkiitollisimpia tehtäviä oli selvittää SKY:n asema hajanaisessa kirkollisessa kentässä. Risto Lehtosen pääsihteerikaudella sihteerien lukumäärä lisääntyi viidestä yhteentoista ja jäsenyhdistysten lukumäärä kymmenestä kolmeentoista. Kaiken tämän lisäksi Risto Lehtonen luki pääsihteerikautenaan papiksi käyttäen virkavapautta vain 2,5 kuukautta.

SKY:n pääsihteerinä Risto Lehtonen osallistui erittäin moniin kristillisen ylioppilasliikkeen kansainvälisiin kokouksiin. Hän oli mm. WSCF:n General Committee'ssa (yleiskokous ja ylin päättävä elin) vuosina 1956 ja 1960, European Council'ssa vuonna 1957 ja tämän tilalle tullessa European Staff Meeting'ssa vuosina 1958 ja 1960, koululaistyön konferensseissa vuosina 1957 ja 1960, Executive Committee'ssa (toimeenpaneva elin) vuosina 1958 ja 1961, International Christian Youth Exchange'n neuvottelukokouksissa vuosina 1959 ja 1960 sekä IUS-WSCF:n neuvottelussa Prahassa vuonna 1960. Lisäksi hän oli mukana Kirkkojen Maailmanneuvoston kolmannessa yleiskokouksessa New Delhissä marras-joulukuussa 1961.

Pohjoismaisten suhteitten hoitaminen vaati pääsihteerin ajasta myös oman osuutensa. Vuonna 1957 hän osallistui sekä virallisten kristillisten ylioppilasliittojen johtajakokoukseen että raamatullisten liittojen sihteerikokoukseen. Viimeksimainitussa käsiteltiin laajasti Norjan raamatullisen ylioppilasliiton (Norges Kristelige Student- og Gymnasiastlag) ja SKY:n välisiä suhteita ja päätettiin jatkaa yhteyksiä lähinnä henkilökohtaisten suhteiden tasolla. Syksyllä 1958 pidetyssä raamatullisten ylioppilasliittojen sihteerikokouksessa Risto Lehtonen puolusti tiukasti SKY:n omaksumaa itsenäistä linjaa

kansainvälisten suhteittensa hoitamisessa. Tammikuussa 1960 hän vieraili Ruotsin Vapaakirkollisen ylioppilasliikkeen parissa.

SKY:n hallitus luotti pääsihteerin asiantuntemukseen ulkomaisten suhteitten hoidossa siinä määrin, että antoi tälle valtuudet sopia ulkomaisten puhujien kutsumisesta Suomeen ulkomaan matkojensa yhteydessä. Laudaturtutkielmansa Risto Lehtonen laati evankelioimisesta Ylioppilaiden Kristillisessä Maaailmanliitossa vuosina 1895-1913. Aineiston tähän tutkielmaansa hän keräsi osallistuessaan Ecumenical Assistance Program-kokoukseen Genevessä 1962.

Kotimaiseen työhön SKY:ssä Risto Lehtonen paneutui kaikkiin voimin ollen mukana esim. kaikissa valiokunnissa. Etsijän toimitussihteerinä hän hoiti suurimman työn lehden toimittamisessa. Hänen vaikutuksestaan Etsijä muuttui vuoden 1957 alusta jäsenlehdestä ylioppilasmaailmaa ja kirkon tapahtumia seuraavaksi julkaisuksi. Tällöin tapahtunut muutos olisi ollut paikallaan jo viimeistään 1950-luvun alkupuolella.

Keväällä 1957 kokeiltiin uutta keinoa tavoittaa evankeliumin sanomalla ylioppilaat järjestämällä korkeakouluviikko. Lukuisien ylioppilastilaisuuksien lisäksi kiinnitettiin huomio ylioppilaiden henkilökohtaiseen tapaamiseen, joka tapahtui pienissä keskusteluryhmissä. Viikon järjestämisestä vastasi pääasiassa Risto Lehtonen yhdessä neuvottelukunnan kanssa.

Kevään 1957 kuluessa keskusteltiin hallituksessa SKY:n linjasta, jolloin Risto Lehtonen sai tehtäväkseen laatia muistion, jonka mukaan pyydettiin entisiltä "ykyläisiltä" lausuntoja SKY:n linjasta. Muistiossaan hän pohtii sekä herätysliikkeitten että SKY:n alkuajan työnäkemyttä osoittaen hyvin selkeätä ajattelua ja tilanteen oikeata analysointia. Herätys-

liikkeitten positiivisena vaikutuksena hän näki muun seurakunnan ja ylioppilasliikkeen välisen juovan häviämisen, laajapohjaisuuden sekä oman kirkon hengellisistä aarteista ammentamisen. Negatiivisina puolina taas hän mainitsee eristäytymisen, akateemisuuden aliarvioimisen ja ulkopuolisten unohtamisen. SKY:n alkuajan työnäyn hyvinä puolina Risto Lehtonen piti henkilökohtaisen vastuun korostamista sekä persoonallisen Kristus-suhteen, uskon, kilvoituksen ja rukouksen arvostamista. Huonoina puolina taas olivat esillä ratkaisuteologia sekä kutsumuksen, opintojen ja arkisen työn aliarvioimisen, tavallisesta työstä irrallaan olevan todistamisen ja hengellisen ylpeyden vaaran. Muistiossa kaavaillaan myös uutta työnäkemyttä, jonka mukaan ylioppilasliikkeen tulee olla kirkon työase. Tähän näkemykseen Risto Lehtonen sisällytti lähetyskirkkonäkemyksen, vastakohta-asettelun kotimainen - ulkomainen hylkäämisen, objektiivisuuden sekä rukouselämän ja persoonallisen korostuksen, jotta välttyttäisiin ulkokohtaisuudelta. SKY:n linjassa tapahtuneen muutoksen^ysyiksi hän näki hengellisten isien puuttumisen, ylioppilasmaailman henkisen ilmapiirin muuttumisen ja kansainvälisissä suhteissa tapahtuneen hiljaisen kehityksen. Kuitenkin muutoksen perimmäinen syy jäi hänen mielestään selvittämättä.

Työskentelyn tehostamiseksi Risto Lehtonen suunnitteli hallituksen organisaatioon muutokseen, jonka mukaan hallituksen ylioppilasjäsenet muodostavat oman ylioppilasvaliokunnan, joka kokoontuu aina ennen hallituksen kokousta käsittelemään alustavasti esille tulevia asioita. Hän kiinnitti huomiota myös esityslistojen huolelliseen valmistukseen, jotta suurille ja tärkeille asioille voitaisiin varata riittävästi aikaa.

Vallitseva kirkollinen tilanne otettiin ylioppilasliikkeen näkökulmasta konkreettisesti tarkasteltavaksi ns. eku-meenisessa kokouksessa, joka pidettiin Järvenpäässä Seurakuntaopistolla tammikuussa 1961. Kokous järjestettiin ylioppilaiden aloitteesta, ja sen tarkoituksena oli olla eri herätysliikkeitten piiristä tulleiden ylioppilaiden neuvottelukokous, jossa etsittiin yhteyttä hajanaiseen joukkoon SKY:n työn piirissä.

Risto Lehtosen aikana otettiin käytäntöön myös uudentyyppinen kesäkokous, joka siitä lähtien on pidetty Lohjalla Kanneljärven kansanopistolla. Kokouksessa työskenneltiin ryhmissä seminaariluontoisesti. Tästä kokoustyylistä ja kokouksen sisällöstä mm. metsänhoitaja Olli Außerinen esitti kritiikkiä lähinnä kokouksen teoreettisuuden ja elämänvierauden takia.

Risto Lehtosen aloitteesta tehty suurisuuntainen kokeilu oli kesällä 1960 pidetty kokous, Ylioppilaiden Kirkkopäivät Jyväskylässä. Tarkoituksena oli, että kirkkopäivät olisivat ainoa kristillisten ylioppilasjärjestöjen pitämä suurempi kesäkokous ja siihen kutsuttaisiin kaikkien piirien ylioppilaita. Päiviä valmistelevaan neuvottelukuntaan kutsuttiin kaikki ylioppilaskokouksia järjestäneet yhteisöt, Suomen Kirkon Sisälähetysseura, Suomen Lähetysseura ja SKY:n jäsenyhdistykset sekä lisäksi piispa Martti Simojoki.

Liiton taloudellisen tilanteen kohentamiseen Risto Lehtonen joutui uhraamaan runsaasti aikaa. Jo syksyllä 1957 hän suunnitteli ja järjesti nk. seurakuntakeräyksen, jonka tarkoituksena oli rahoittaa liiton työtä seurakuntien kirkkoneuvostojen myöntämillä avustuksilla. Pitkän tähtäimen ohjelmana hän kuitenkin piti liiton talouden turvaamista kirkon rahastojen ja kolehtien avulla. Vuonna 1962 päästiinkin siihen, että kir-

kon keskusrahaston talousarviossa SKY:a varten oli oma momenttinsa, kun siihenasti saadut avustukset oli merkitty yhdistysten momentille monien muiden yhdistysten kanssa. Näin ylioppilastyö ikäänkuin tunnustettiin omaksi erikoistyoalaksi kirkon kentässä.

Risto Lehtosen pääsihteeriaikana jouduttiin uudelleen pohtimaan SKY:n linjaa 1950-luvun loppupuolella suuntaristiriitojen tultua entistä selvemmin esiin ylioppilastyössä. Paitsi SKY:n omassa piirissä oli sen linja esillä aina Kirkon Ylioppilastyön Toimikuntaa ja laajennettua piispainkokousta myöten. Liittoa syytettiin sekä korkeakirkollisuudesta että herätysliikkeitten piirissä kasvaneitten ylioppilaitten hoitamatta jättämisestä. Edelleen nähtiin, että ylioppilaitten johtaminen omakohtaisesti vastaanottamaan Jeesus Kristus Vapahtajakseen ja Herrakseen oli syrjäytynyt liiton päätavoitteen asemasta. Luonnollisesti tällainen kritiikki oli hyvin masentavaa Risto Lehtoselle. Periaatteessa hän myönsi, että kritiikkiä on kuunneltava, myös taitamattomasti esitettynä. Hänen kirjeenvaihdostaan on kuitenkin pääteltävissä, että hän ei juuri koskaan pitänyt liittoon kohdistettua kritiikkiä oikeutettuna, vaan katsoi, että kritiikin esittänyt henkilö ei ymmärtänyt SKY:n työtä. Kritiikin takana oli hänen mielestään uskonrohkeuden sijasta pakememinen vanhentuneisiin ihanteisiin, olipa se esitetty miten arvovaltaiselta taholta hyvänsä. Kritiikkiin lienee vaikuttanut myös se, että Risto Lehtonen ei näytä itse koskaan kritikoineen SKY:oon WSCF:sta tulleita vaikutteita.

Risto Lehtosen suhtautumisen esitettyyn kritiikkiin ymmärtää hyvin siitä näkökohdasta lähtien, että hänellä oli tavaton halu viedä evankeliumi kaikille ihmisille. Tämä hätä

johti hänet samastumaan "maailman ihmisten" kanssa viedessään heille sanomaa Kristuksen rakkaudesta. Tässä tilanteessa hän koki olevansa suojatuissa asemissa pysyttelevien "hurskaiden" maalitauluna. Hän koki ~~kaiken~~ kritiikin kohdistuvan itseensä henkilökohtaisesti. Näihin aikoihin alkanutta hajaannusta ei kristillisen ylioppilasliikkeen piirissä enää voitu kuroa umpeen, vaan pian Risto Lehtosen pääsihteerikauden päätyttyä tapahtui julkinen hajaantuminen.

Risto Lehtonen suoritti pitkänä pääsihteerikautenaan SKY:ssä ~~sa~~mittavan työn. Hänen aikanaan työ laajeni suuresti ja talous saatiin vankalle pohjalle. SKY:n myöhempi työ on voitu rakentaa pääasiassa hänen luomalleen pohjalle.

LÄHDE- JA KIRJALLISUUSLUETTELO

I LÄHTEET

1. Painamattomat lähteet

VALTIONARKISTO, Helsinki

Suomen Kirkkohistoriallisen seuran kokoelmat:

Suomen Kristillisen Ylioppilasliiton arkisto

-SKY Ca 2 - 4 SKY:n Hallituksen ja jäsenkokousten pöytäkirjat liitteineen

-SKY Da 5 - 6 Risto Lehtosen kirjekonseptit

-SKY Df 1 SKY:n vuosikertomuksia

-SKY Ea 8 - 10 Risto Lehtosen saapuneet kirjeet

SUOMEN KRISTILLISEN YLIOPPILASLIITON ARKISTO, Helsinki (järjestämätön)

-IFES ja Ylioppilaslähetys

-Jäsenyhdistykset

-Luetteloita, jumalanpalvelusjärjestyksiä, teinityötä ym.

-Lähteneet kirjeet 1960-1961

a) kotimaiset

b) ulkomaiset

-Lähteneet kotimaiset ja ulkomaiset kirjeet 1962-1965

-Pohjoismainen yhteistyö

-Saapuneet kotimaiset kiertokirjeet 1960-1961

-Saapuneet kotimaiset kiertokirjeet 1962-1965

-Saapuneet kotimaiset kirjeet 1960-1961

-Saapuneet kotimaiset kirjeet 1962-1965

-Saapuneet ulkomaiset kirjeet 1960-1961

-Saapuneet ulkomaiset kirjeet 1962-1965

-Suomen Kristillisen Ylioppilasliiton hallituksen ja liittokokousten pöytäkirjat 1956-1963

-Suomen Kristillisen Ylioppilasliiton sihteerikokousten pöytäkirjat 1955-1963

-Toimikuntien pöytäkirjoja

2. Painetut lähteet

VALTIONARKISTO, Helsinki

Suomen Kirkkohistoriallisen seuran kokoelmat:

Suomen Kristillisen Ylioppilasliiton arkisto

-SKY Df 1 SKY:n vuosikertomuksia

SUOMEN KRISTILLISEN YLIOPPILASLIITON ARKISTO, Helsinki (järjestämätön)

-Suomen Kristillisen Ylioppilasliiton vuosikertomukset 1960-1963

II KIRJALLISUUS

-**Kirkon Kalenteri** 1967, Helsinki 1967

-Teinonen Seppo A., Ekumeeninen liike ja Kirkkojen Maailmanneuvosto, Helsinki 1961

III LEHDISTÖ

-Ad Lucem 1955-1963

-Etsijä 1955-1963

-Kotimaa 1955-1963

-Sana 1955-1963

-Teiniviesti 1955-1963

-Teologia ja Kirkko 1955-1963